

Дошкілля в США

Волонтерство, співпраця і виховання гідності

Уже сім років на базі ДНЗ № 5 «Золотий ключик», що в місті Переяслав-Хмельницький, проводиться міжнародний освітній проект, завдяки якому педагоги Київщини мають змогу ознайомитися з досвідом колег із садка-школи «Ворота знань», що в місті Тампа-Лутц (штат Флорида, США), а американські дітлахи дізнаються багато цікавого про Україну. Ініціаторами та модераторами проекту є Олена Олександрівна Борисова, доцент кафедри психології і педагогіки дошкільної освіти Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Григорія Сковороди, та Сергій Борисов, професор університету Святого Лева (м. Тампа, Флорида). Олена Олександрівна розповіла про співпрацю американського дитсадка із батьками та школою, про особливості американського виховання та багато іншого.

— З чого почався проект? Як ці заклади прийшли до співпраці?

— І випадково, і ні. Так склалося, що мій син давно уже живе у Флориді. У нього родина, діти. І коли я в нього гостювала, пішла в садок, куди ходять онуки, і подумала: «Чого ходити просто так? Краще, щоб якась користь була». Запропонувала проект. Моїй пропозиції зраділи, і от проект існує вже сім років. Дуже проста історія.

Спершу ми це робили для своїх дітей, хоч користь, я думаю, була для всіх. Ті діти, з якими ми починали працювати, цього року вже пішли в шостий клас. І четверо дітей мого сина вже теж школярі. Але проект ми не залишили. Я пропонувала всім місцевим садкам співпрацю, проте лише один погодився — «Золотий ключик».

— Як відбувається співпраця? Чи приїждять ваші колеги із США в Україну?

— Ні, це дорого. Натомість я хочу цього року запропонувати, щоб садки між собою спілкувалися по «Скайпу», а не тільки через мене.

Нині співпраця відбувається так: я їжджу час від часу в США, проводжу там роботу, а Сергій Борисов задіяний там постійно. У Флориді я не представник університету, а передусім бабуся. Серед батьків дуже поширений волонтерський

рух, і я теж працюю як волонтер. Але ми робимо набагато більше, ніж інші, пропагуючи нашу державу.

Опитавши вихователів, ми виявили, що американці багато чого не знають про Україну. Тому наша робота зацікавила не лише дітей, а й дорослих. Тепер вони знають кольори прапора, гімн... Вони вже вивчили слова «Київ», «Україна», «дякую», «добрий день».

Ми запропонували проводити кожного вересня фестиваль національних культур, оскільки садок відвідують представники з різних куточків світу.

Зокрема, ми презентували Україну з її столицею, розмальовували писанки, робили «рушник дружки» (створювали візерунки з національних кольорів наших держав з обох боків рушника), переглядали українські мультфільми, виготовляли букети для наших воїнів з АТО, ознайомлювались з народними іграми, з казкою «Колобок» у різних виконаннях.

Сергій Борисов на одному з фестивалів демонстрував інсценізовану пісню «Грицю, Грицю, до роботи», розповідав історію цієї пісні.

Дошкільники наклеювали прикраси з українським орнаментом на білі футболки, робили віночки, пригощали американців україн-

Зображення з: i.primimg.com

ськими стравами. Підготовка тривала близько місяця.

В Україні я розповідаю, як усе влаштовано там. Щороку проводжу майстер-клас зі студентами й викладачами. За результатами співпраці видаються щорічні книжки-звіти з фотографіями.

— Це волонтерська робота для дітей. А є така робота, у якій беруть участь самі діти? Вони долучаються до цього руху?

— Так. Узагалі в них прийнято збирати речі та віддавати незаможним людям. Якось робили слонів із паперу, купляли цукерки й посилали в Кенію. Щось в Афганістан посилали для американських солдатів. На Геловін, як у нас на Різдвяні свята, діти збирають цукерки. І знову ж такі — частину залишають собі, а частину віддають, кому потрібніше.

— Ви розповідали американцям про Україну. А чи були ще подібні батьківські ініціативи, пов'язані з різними країнами, народами, культурами?

— Так, була жінка з Домініканської Республіки, робила свої національні ласощі разом із дітьми. Показувала фотографії зі своєї країни.

Подібне робили батьки з Китаю, з Мексики, з інших країн. Кожен розповідає про власну країну.

— А які ще волонтерські заходи роблять?

— Більше цим займаються мами, інколи бабусі, татусі менше беруть участь. Організуються поїздки в театри і на концерти, в бібліотеки...

Там такі розкішні бібліотеки! Дуже гарні приміщення і книжки. І там теж проводять усілякі заходи, скажімо, приносять тварин із домашніх зоопарків. Це теж роблять волонтери: артисти, працівники цирку на пенсії... І на ті заходи запрошують дітей. Діти залюбки беруть звідти багато книжок,

а прочитавши, знову поспішають за наступними. У США, як і в нас, дітей змалечку вчать берегти природу. Проте саме садок «Ворота знань» має природниче спрямування, тому багато часу відводиться заняттям на природі, виготовляються вироби з природного матеріалу. Часто за участі батьків-волонтерів діти відвідують ферми та зоопарки. У дитсадку є маленькі городи — грядочки. У нас би сказали «за Сухомлинським», але там про Сухомлинського не чули, мабуть. І туди теж приходять батьки, працюють разом із дітьми. Також разом виготовляють усілякі вироби. Проводяться різні національні ігри.

Сергій Борисов запрошував тренера з тхеквондо. Його дружина сама цим спортом займається, тому вони запросили тренера і проводили заняття з дітьми. Наголосили, що ці прийоми треба застосовувати лише для захисту.

Провівши в садку цілий день, я спостерігала таку картину. Зайшов батько одного з хлопчиків, сів у крісло вихователя і став читати книжку. Всі діти навколо уважно його слухали. Прочитав і пішов собі на роботу. Отака в була нього волонтерська робота.

Тобто, хто що може, те й робить.

— Тобто то була така імпровізація?

— Так, він мав час, тому прийшов. А взагалі така форма роботи планується кимось із батьків — це «мама на дому». Вона з власної ініціативи бере на себе ці функції. Опитавши інших батьків про їхні бажання і можливості щодо такої діяльності, планує і складає графік, щоб не всі в один день прийшли.

Це так у садку, який входить до комплексу «школа-садок». Вони поряд: школа державна, садок приватний. У школі з кожної сім'ї хтось із дорослих має відпрацювати волонтером 30 годин на рік. Це досить багато.

У школі увесь час хтось є з батьків. Крім того є педагогічна просвіта для батьків. Дуже міц-

Зображення з: sites.google.com

ний зв'язок батьків зі школою й садком. Це дуже добре.

— Ви кажете, що кожен у школі має відпрацювати волонтером 30 годин. Тобто в школі це водночас і волонтерство, і зобов'язання, а батькам-волонтерам залишається тільки обирати, що саме робити?

— Так. Якось я потрапила на такий собі волонтерський ярмарок у шкільному спортзалі. Від кожного класу приходили батьки і розповідали, що хочуть робити з дітьми, а діти разом із батьками ходили й обирали, чим вони будуть займатися. Стоїть, наприклад, чоловік у тренувальному костюмі і пропонує спортивні заходи. Моя невістка Меган пропонувала займатися журналістикою. Тому цілий рік під її керівництвом діти випускали газету. Сергій навчав бальних танців. Отакий був ярмарок.

— До речі, як школа й садок співпрацюють у Флориді?

— Це дуже цікаво. Діти після садка ідуть здебільшого у школу, що стоїть поруч. У дитсадку вихователька стежить за дітьми і все відмічає. Для цього є відповідні тести. І настільки це скрупульозно робиться! Хоч зовні й не скажеш, що вихователька чимось зайнята, не видно цього. І в кінці кожного року з тих спостережень роблять відповідні висновки про кожну дитину.

Коли дітям час іти в школу, школа пропонує двох учителів. Одного лояльного, а іншого суворішого. І от вихователі формують класи для цих учителів без участі батьків. Проте батьки можуть висловити власну думку і, можливо, її врахують.

Якось, мені розповідали, зробили, враховуючи побажання батьків. Але потім вони передумали і перепросили за втручання.

Дуже щільний у них зв'язок між вихователями і шкільними вчителями. Вони знають одне одного, спілкуються, обговорюють якісь складні моменти, пов'язані з дітьми.

Перед навчальним роком у школі проводиться конференція для батьків протягом дня, тому батьки можуть прийти у зручний для себе час і поспілкуватися особисто з учителем без свідків. Тоді ж батьки обирають для себе форму волонтерської роботи (мистецьку, спортивну тощо) і повідомляють про це вчителю.

— А як щодо освіти дітей з особливими потребами, інклюзивної освіти?

— Про це можу розповісти лише з книжок. Така програма діє, але сама я в школі і садку таких дітей не бачила. Я саме попросила сина детальніше з'ясувати це питання. Але можу сказати більш загально. Люди з особливими потребами тримаються там дуже впевнено. Для цього є умови: зручні широкі в'їзди для візків, спеціальні вбиральні тощо.

— Отже, можливо, досвід, яким ви ділитесь тут в Україні, це досвід радше для батьків, ніж для педагогів?

— Один садок дуже нашим досвідом зацікавився, і вони стали більше проводити роботу з батьками. Завідувачка мені казала, що батьки стали більше цікавитися тим, що робиться в садку.

Зображення з: cliparts.zone

У «Золотому ключику» змінилося ставлення батьків до вихователів. Батьки присутні вже не лише на святах. Їх навіть залучають до участі в театралізованих заходах, вони виконують певні ролі. Якось приходила мама-вчителька з місцевої школи і проводила заняття зі свого предмета. Воно відрізнялося від звичних занять, проте теж було дуже цікавим для дітей.

— Той садок у Флориді — це освітній заклад?

— Так, звичайний садок. Я була там на заняттях, бачила, як вивчають букви. Що теж цікаво. Вихователька показала, як буква пишеться, складала її з якихось деталей, ще щось... Потім діти розійшлися хто куди групами по двоє, по троє, вчили ці букви. З часом вихователька запрошує до себе п'ятьох за стіл, вони грають у лото й інші ігри і цю букву закріплюють. Я вже знаю по своїх онуках, що вони у п'ять років там уже читають.

А поки працює вихователька, її асистентка з іншими кількома дітьми робить аплікацію. Тобто вихователька проводить складнішу роботу, а в цей час її асистентка працює теж.

— Отже, ідучи в школу, діти вже вміють читати, рахувати...

— Так. У садок ідуть із трьох років. Там молодша, середня і старша групи. А в п'ять років ідуть у підготовчий, нульовий клас. Вони вже йдуть туди в шкільній формі, як школярі. А після нульового класу вже вчаться в школі ще 12 років.

— Що вивчають саме в садку? Грамоту...

— Так, грамоту, математику, а також багато уваги приділяється фізичному вихованню... У початкових класах предмети не поділяються, а йдуть комплексами, що називається «науки». Це і фізика, і хімія, і природа, екологія, і космос...

Ці предмети розділяють тільки з шостого класу. Усе вивчають цілісно, вчать цілісного сприйняття. У школі діти беруть якусь тему і вивчають її. Шукають відомості у книжках, в Інтернеті, спілкуються з викладачами.

А потім проводять заняття з учнями, як учителі. Наприклад, в старших класах вивчається тема «Собор Паризької Богоматері». Діти читають книжку Гюго, вивчають той історичний період, архітектуру собору, дивляться мюзикл за мотивами роману. Виходить такий цілісний образ твору. І про це все вони розповідають іншим учням. У початкових класах теж, тільки теми там інші. Навіть у садку навчають якусь роботу проводити разом з усіма. Дитина може сама прочитати для інших дітей книжку. Або розповісти казку.

— Є і тривалі проекти?

— Так, діти готуються вдома, і батьки беруть участь. Є ще такі заняття, особливо після канікул, — «Розкажи і покажи». Діти щось виготовляють удома: гербарій або фігурки з пластиліну. Потім приносять і показують, розповідають про це. Так вони вчаться презентувати себе. Тому змалечку вони можуть дуже вільно висловлюватися про що завгодно, запитують про все, що їх цікавить, не соромляться.

— Як там проводиться навчання? Діти весь час сидять за партами?

— Так, звичайно діти і в школі, і в садку, як і в нас, сидять за столиками. Але частину занять проводять на килимку. Дуже часто проводяться заняття на підвір'ї.

— А як щодо тієї освіти, що в нас називається позашкільною?

— Це є. У межах школи є гуртки: театральні, музичні, спортивні. Планується гурток, де вчитимуть складати виступи, враховуючи обставини і особливості аудиторії. Курси ведуть учителі або батьки-волонтери. Є платні курси, а є й безкоштовні.

— Коли починається оцінювання?

— У садку батькам дають пам'ятку, зазначаючи успіхи чи проблеми дитини. А у школі на початку це залежить від учителя. Хтось пише букви: А, В, С... Інший учитель може просто написати щось для батьків у щоденнику. Або ставити оцінку кольором. Наприклад, зелений — це гарно, а червоний — погано.

А в садку — хіба що на словах. Але не сварять. Дитині ніхто не скаже, що вона не сповна розуму або каже дурниці. Ні батьки, ні вихователі. Просто можуть бути різні думки про один предмет, і діти це добре розуміють.

Дітей не карають, їм усе дозволено, бо все це досвід. Не дозволено тільки те, що може зашкодити здоров'ю. Скажімо, іде дощ.

Там жарко, тому застуда не страшна. І діти в гарних сукнях сідають у калюжу, набирають там равликів, приносять їх додому і кладуть на стіл. І ніхто їм не дорікне. Тільки згодом скажуть віднести равликів назад, бо, мовляв, пропадуть.

Діти дуже впевнені в собі, знають собі ціну. От приїхав старший, коли був малий, і каже (англійською): «Я приїхав із вільної країни». Дітей беруть і в ресторани, і в кав'ярні. Вони знають, як там поводитися.

Батькам про успіхи дитини розповідають вічна-віч. Хвалити дитину чи робити їй зауваження на загальних батьківських зборах не прийнято. Та і бувають такі збори нечасто.

Навіть в університеті викладач надсилає бали студенту на пошту, а при всіх не повідомляє. Хто хоче, той сам скаже.

— **Наскільки навчання індивідуальне?**

— Про садок я вже казала. Вихователька запрошує до себе п'ятьох дітей. Якщо треба, може запросити і трьох, і одного, за потребою. Це досить схоже на індивідуальний підход.

У школі навіть проводили тести на IQ. Діти, які мали високий показник, пропонували навчатися окремо за іншою програмою. Їм дали змогу обирати викладачів, причому навіть з інших шкіл (якщо батьки могли це забезпечити).

— **Як батьки ставляться до вихователів у США?**

— Дуже теплі взаємини. Вони обіймаються, цілуються. Я не бачила, щоб завідувачка підвищила голос на виховательку. І на дітей не бачила, щоб кричали. Вони розшумілися — одразу закличка. Закличку вихователька сказала, вони відповіли — і знов тихо.

Якщо хтось дуже розшумівся, відводять убік, присідають, щоб обличчя було на рівні очей дитини і пояснюють, що малюк не так зробив. Якщо не зрозуміє — мусить сісти на стільчик і подумати. Скільки малюку років, стільки хвилин він повинен сидіти на стільчику. А потім він повинен підійти, попросити вибачення і сказати, що все зрозумів. Отакі покарання.

— **Що ще, на вашу думку, варто запозичити в США?**

— Там немає показного шику. А все, що треба, є. На початку року всім дітям дають список того, що батькам треба придбати для своєї дитини на рік. Усе розраховано: скільки паперу, клею, фломастерів, мийних засобів, туалетного паперу. Цілий список на 100—150 доларів залежно від класу. І оце все звозять під час конференції вчителю, і це зберігається в школі, з дому це возити не треба.

Якщо вчительці щось треба від батьків, вона пише оголошення у вигляді листочків із дерева й чіпляє на дошку, а кожен обирає те, що буде купувати.

— **Що, на вашу думку, заважає нашій освіті?**

— Інертність. Можна розраховувати лише на молодь. Серед тих, хто досиджує з радянських часів, теж є активні люди. Але більшість працюють, як їх колись навчили.

— **Отже, залишається сподіватися, щоб у нас усе стало так само, як і там?**

— Так. І в принципі це можливо. Але варто зважати на те, що кожна національна система освіти формується під впливом певних соціально-історичних чинників і відрізняється від інших систем. Орієнтуватися в особливостях педагогічних методик інших країн і корисно, і цікаво. Про цілковите перенесення зарубіжного досвіду на вітчизняний педагогічний ґрунт не йдеться, але окремі тенденції чи ідеї варті уваги.

Бесіду вів **Олександр ПОДОЛЯК**

Ознайомлення американських дітей з українською народною казкою «Колобок» у супроводі ударних інструментів (Борисов С.) та синтезатора (Борисова О.О.)

Складові трудової діяльності дошкільника

Інтерактивна ділова гра для педагогів

Трудова діяльність, поряд із ігровою, мовленнєвою тощо, є одним із найважливіших напрямів діяльності малюків у дитсадку. Завдяки їй діти не цураються роботи і поважають плоди чужої праці, зростають організованими, самостійними та врешті щасливими, адже людина, яка не звикла до праці, зіткнувшись із життєвими потребами, буде безпорадною та приреченою на внутрішній конфлікт.

Тетяна СОКОЛОВА, вихователь-методист ДНЗ № 7, м. Світловодськ, Кіровоградська обл.

Мета:

- активізувати знання педагогів щодо питань трудового виховання;
- з'ясувати ступінь підготовленості педагогів до реалізації завдань трудового виховання і стимулювати їх до самоосвіти;
- сприяти підвищенню рівня професійної майстерності;
- спонукати до творчого самовираження та самовдосконалення.

Попередня підготовка до ділової гри:

- опрацювати теоретичні питання щодо організації трудової діяльності;
- сформувати творчу групу для складання сценарію та обладнання.

Обладнання: клей, фломастери, аркуші кольорового паперу у вигляді метеликів; емблеми; картки для запитання для теоретичної розминки; не заповнені схеми.

Хід гри

Вихователь-методист. Сучасні дорослі, а за ними й діти часто, на жаль, сприймають працю як засіб матеріального забезпечення, тяжкий обов'язок або ж нудну повинність. Тому завдання дошкільного закладу — допомогти вихованцям відчувати радість праці, навчитися цінувати її красу. Для цього маємо наповнити життя дітей цікавою, різноманітною, корисною роботою на благо собі й іншим. А ефективність трудового

виховання значною мірою залежить від того, чи усвідомлюють педагоги весь виховний і розвивальний потенціал дитячої праці та чи правильно її організовують. Привернути вашу увагу до цієї проблеми, розглянути її під різними кутами зору, а також спонукати вас до власних об'єктивних висновків допоможе наша інтерактивна ділова гра «Основні складові трудової діяльності дошкільників»

Вправа «Правила роботи групи»

Вихователь-методист пропонує гравцям правила роботи в групах.

Правила роботи групи

- Дотримуватися регламенту;
- керуватися професійною етикою;
- виконувати вимоги ведучого;
- кожному висловлювати власну думку;
- усі думки брати до відома;
- не критикувати думки іншого;
- виконуючи завдання, максимально виявляти фантазію;
- кожне завдання оцінювати: 1 — задовільно, 2 — добре, 3 — відмінно.